

E-learning v praxi – Univerzita Komenskãho

E-learning in Practice – Comenius University

Katarína PIŠŪTOVÁ

Abstract

About a decade ago, when online learning was introduced to most public universities in Slovakia, focus was heavily on technology, rather than methodology. Up to this day, many public universities provide their teachers and students with access to a Learning Management System, occasionally some technical training, but that is where the efforts ended. About three years ago, Comenius University started to offer methodological support and training to their teachers. The goal was to improve use of Learning Management System in a way that adds interactivity and interesting elements to the courses increasing quality of teaching.

In the Fall of 2015 we conducted a small internal survey consisting of over 20 in-depth interviews with teachers and administrators in an effort to see what elearning initiatives are in progress and how to improve our efforts in providing balanced technical and methodological support.

Purpose of this article is threefold:

- 1. to briefly describe training and support provided*
- 2. to showcase interesting and innovative teaching initiatives taking place at the University and*
- 3. to identify the steps to be undertaken in order to improve the extent and the quality of elearning at our University. These steps might be useful in other places where the elearning is in a similar stage of development.*

Keywords

e-learning, Comenius University

Úvod

V protiklade k vývoju v súkromnom sektore, na štãtnych univerzitãch na Slovensku nebol rozvoj v oblasti online vzdelãvania veľmi rãchly. Kontinuãlne problémy s nedostatkom financiã, nedostatkom kvalifikovanãch uãiteľov a nãsledne aj s kvalitou vãučby predstavujã dlhodobã prekããžku v inovãciãch. Vedenia univerzít zãpasia s inãymi problãmami a vããšinou sa nezameriavajã na budovanie podpornãch štruktãr pre online vzdelãvanie [1].

Online vzdelãvanie sa prevaãne rozvãja zãsluhou osobnãch iniciãtív, ãi externãch grantov – ãi uã od neziskovãch organizãciã ako Nadãcia otvorenej spoločnosti, štãtnãch grantov ako KEGA ãi VEGA, alebo fondov Eurãpskej Únie. Problãm s grantovãm financovanãm spoãiva v tom, ãe obãas sa projekty robia v sãlade s grantovãmi ponukami a nie zameranãm pracoviska, ktorã zãida a po skonãenã grantu sa ãasto konãi aj s pracãou na aktivãtãch spojenãch s projektom.

Niekoľko univerzít sa pokãsilo pristãpiť k zavãdzaniu e-learningu strategicky, avãak prevaãne sa zamerali len na technickã aspekt problãmu. Naprãklad Źilinskã univerzita ponãka Moodle ako systãm na manaãovanie elearningu vãetkãch svojim uãiteľom. Vytvorili oddelenie, ktorã sa starã o systãm a ponãka technickã podporu uãiteľom, ktorã majú zãujem Moodle vyuãivať [3], [1]. Univerzita vãak neponãka metodickã podporu, ãi motivãciu pre uãiteľov na vyuãitie tãchto moãností. Situãcia je podobnã aj na Slovenskej technickej univerzite [4], Univerzite Konãtantãna Filozofã v Nãtre [5], [6], Prešovskej univerzite [7], Ekonomickej univerzite v Bratislave [8] a na Technickej univerzite v Koãiciach, kde vytvorili vlastnã systãm na manaãovanie e-learningu [9] a tieã vyuãivajã aj Moodle [10].

Výnimkou je súkromná Vysoká škola manažmentu, založená s pomocou City University of Seattle v USA. Táto škola ponúka široký výber online a kombinovaných kurzov, podobne ako ich partnerská univerzita v USA [11], [12].

Online vzdelávanie na Univerzite Komenského (UK)

Univerzita Komenského vytvorila prvú expertnú skupinu za účelom rozbehnutia e-learningu už v roku 2003. Skupina sa primárne zaoberala výberom vhodného systému pre manažovanie e-learningu a po krátkej skúsenosti so softvérom českej firmy Trask s.r.o. prešla aj Univerzita Komenského na systém Moodle. Moodle je spravovaný a ponúkaný ako celouniverzitná služba Centrom informačných technológií od roku 2006. Počet užívateľov Moodle postupne narastal.

V roku 2013 sme začali na UK okrem technických školení a podpory poskytovať aj školenia a konzultácie zamerané na metodiku e-learningu. Na jeseň 2013 sme začali ponúkať aj rozsiahlejší 6 týždňový kombinovaný čiastočne online kurz Plánovanie a manažment online vzdelávania zameraný hlavne na metodiku. Od jesene 2013 tento kurz absolvovalo vyše 40 učiteľov a doktorandov UK. Prevažná väčšina z nich následne začala rozvíjať na svojich katedrách a fakultách e-learningové aktivity.

Na jeseň 2015 sme uskutočnili menší interný prieskum o e-learningu na UK. Pozostával z 21 hĺbkových rozhovorov (30 minút až 1 hodina) a s učiteľmi a doktorandami na UK s cieľom:

1. Zhodnotiť úspešnosť školení a podpory poskytovanej Centrom pre informačné technológie a následne upraviť školenia a podporu podľa potrieb užívateľov
2. Vytvoriť databázu prípadových štúdií – úspešných e-learningových iniciatív na UK, ktoré by mohli slúžiť ako inšpirácia pre ďalších.

Nasledujúce časti tohto článku popisujú niektoré z úspešných iniciatív.

Jeseniova lekárska fakulta v Martine

Jeseniova lekárska fakulta v Martine (JLFM) začala využívať Moodle pre e-learning už od roku 2008. Aj keď ich kurzy sú umiestnené na serveri Centra pre informačné technológie v Bratislave, JLFM má vlastného administrátora pre e-learning, ktorý vytvára a manažuje kurzy a zároveň poskytuje podporu a školenia pre dnes existujúcich 45 kurzov.

JLFM tiež v roku 2012 dostalo grant financovaný z Európskej únie pre virtuálne a simulačné vzdelávanie, ktorý pomohol s napredovaním v tomto smere [13]. Hlavné zameranie je tu na elektronické testy. Sú vytvorená databanky otázok s náhodným výberom otázok pre jednotlivé testy.

Farmaceutická fakulta, Katedra organizácie a riadenia farmácie

Na tejto katedre začali Moodle používať na vyriešenie administratívneho problému. Študenti farmácie trávia v lete niekoľko týždňov na praxi v lekárnach po celom Slovensku. Každý lekárnik, u ktorého študenti praxujú musí každý týždeň za každého študenta poslať na fakultu priebežnú správu. Pri stovkách praxujúcich študentov tieto týždenné správy predstavovali obrovské množstvo emailov a papiera. Lepší spôsob prijímania a organizovania týchto týždenných správ bol veľmi potrebný a vysvitlo, že je možné toto zvládnuť prostredníctvom zadaní v Moodle.

Keď už boli učitelia zvyknutí používať Moodle so študentami na jednu aktivitu, postupne

začali objavovať ďalšie možnosti jeho využitia. Dnes má Katedra organizácie a riadenia farmácie v Moodle 13 kurzov, ďalšie pribúdajú každý semester.

Fakulta sociálnych a ekonomických vied, Ústav verejnej politiky a Ústav európskych štúdií a medzinárodných vzťahov.

V rokoch 2008-2012 pracoval Ústav verejnej politiky na grante z fondov Európskej únie, v rámci ktorého pre 40 kurzov vyučovaných na Inštitúte zriadili Moodle podporu. Po skončení projektu v roku 2012 boli Moodle kurzy presunuté na server Centra informačných technológií a naďalej sú učiteľmi využívané.

Dvaja pracovníci Ústavu európskych štúdií a medzinárodných vzťahov sa inšpirovali kolegami, požiadali Centrum informačných technológií o pomoc a začali pracovať so študentami v Moodle v jednom zo svojich kurzov. Postupne sa k nim začali pridávať ďalší a Ústav európskych štúdií a medzinárodných vzťahov dnes používa Moodle v 9 kurzoch.

Prírodovedecká fakulta, Katedra genetiky

Potom, ako absolvoval nejaké online kurzy v zahraničí, sa jeden z učiteľov na Katedre genetiky rozhodol experimentovať s Moodle. Ostatní učitelia sa pridali a dnes je na katedre 9 online kurzov. Zameriavajú sa hlavne na poskytovanie materiálov študentom a zbieranie zadaní. Veľmi sa osvedčil zoznam liniek na zaujímavé materiály (prevažne z Youtube) k preberaným témam. Po prvom semestri takto podpodovaného kurzu Evolučnej biológie si učitelia urobili medzi študentami malý prieskum [14].

Študenti boli s používaním Moodle veľmi spokojní, niektorí mali skúsenosti s Moodle z predchádzajúceho štúdia v Českej Republike. Najlepší ohlas mali linky na Youtube videá. Mnohí študenti vraveli, že si zvyčajne pri štúdiu učebníc zvyknú sami vyhľadávať videá, aby lepšie pochopili látku – predvýber videí veľmi vítali. Jeden zo študentov dokonca napísal: „Som si istý, že tento kurz partí k tomu najlepšiemu, čo som zatiaľ na tejto univerzite zažil“.

Pedagogická fakulta, Katedra etickej a občianskej výchovy

Na tejto katedre sa Moodle začal využívať už pred cca 6 rokmi, kedy jedna z učiteliek odchádzala na materskú dovolenku a katedra nemohla nájsť náhradu. Takže vypracovali systém s využitím Moodle, kedy táto učiteľka mohla naďalej užiť svoje predmety z domu, s tým že sa osobne stretla so študentami iba niekoľko krát za semester.

Systém sa ukázal ako efektívny a študenti ho hodnotili veľmi pozitívne, takže aj teraz, 6 rokov neskôr, kedy učiteľka po materskej dovolenke dávno nastúpila naspäť do práce, naďalej učí hybridným spôsobom cez Moodle. Niekoľko kolegov z katedry začalo podobným spôsobom učiť tiež, t.j. počas semestra vynechávajú nejaké osobné stretnutia so študentami a nahrádzajú ich prácou online. Počet osobných stretnutí sa takto líši v každom kurze, ale existuje niekoľko kurzov, kde sa konajú iba tri osobné stretnutia za semester. Niektoré z týchto kurzov sú prístupné aj externým študentom.

Filozofická fakulta – Katedra politológie

Na jar 2014 sa jednému z mladých učiteľov na Katedre politológie podarilo dohodnúť spoluprácu s profesorkou na State University of New York, New Paltz v USA, s ktorou sa rozhodli urobiť kolaboratívny online kurz. Vlastne išlo o dva kurzy s rôznymi, i keď podobnými témami – jeden učil učiteľ na Katedre politológie slovenských študentov, druhý učila profesorka v USA svojich študentov. Avšak našli počas semestra niekoľko spoločných tém a zorganizovali spoločné online diskusie, ktorých sa zúčastnili slovenskí spolu s

americkými študentami. Obaja uãitelia aj študenti si mysleli, že im tieto diskusie obohatili obsah kurzu aj vyuãovacã proces.

Zãver

Toto boli iba niektoré príklady toho, jako sa na UK využíva e-learning a Moodle. Napriek tomu, že podmienky nie sú ideãlne, využívanie Moodle a e-learningu na UK postupne narastã. Je vidieť jasnú koreláciu medzi zvyšujúcim sa počtom ľudã, ktorí boli vystavenã nápadom a inšpiráciãm na tãmu využitia nových prãstupov k uãeniu a rovíjajúcimi sa iniciatívami.

Školenia zamearné na metodiku prinãšajú pozitívne výsledky a bolo by ich dobre rozšíriť aj na iné univerzity.

Kľúčové slová

E-learning, Univerzita Komenskãho

Literãtura

- [1] Pisutova, K (2012), Collaboration in Online Courses in Slovakia, Milton Keynes, UK, Open University. Dissertation
- [2] *Phare Multi-Country Programme in Distance Education • General Guidelines.* (1997) Torino, Italy: European Training Foundation.
- [3] Bachraty, H., & Bachrata, K. (2008). Mathematical Distance Education and E-Learning. Proceedings of the ICETA Conference, 2008 Kosice, Slovakia: Elfa, s.r.o. 197-200
- [4] Huba, M. (2008). Steps to Quality E-Learning. Proceedings of the ICETA Conference, 2008 Kosice, Slovakia: Elfa, s.r.o. 211-214
- [5] Kuna, P. (2011). Employing e-courses in LMS Moodle environment into the education of Informatics subjects. *Technol • ia Vzdelã ania*, 19(8), 1-8.
- [6] Palmã ov • , V. (2011). Constructivist E-Learning Activities in a Computer Programming Course. *Technol • ia Vzdelã ania*, 19(8), 1-5.
- [7] Cimermanov • , I. (2011). E-learning in EFL Methodology Education: Evaluation of Learning Performance. *Problems Of Education In The 21St Century*, 3525-35..
- [8] Jurkoviã v • , L., ěervenka, P., Hrivã ov • , T., & Hlavatã, I. (2015). E-Learning in Augmented Reality Utilizing iBeacon Technology. *Proceedings Of The European Conference On E-Learning*, 170-178.
- [9] Kocur, D. & Kosc, P. (2007). Recommendations of Institutional Implementation of E-learning Technologies. Proceedings of the ICETA Conference, 2007 Kosice, Slovakia: Elfa, s.r.o. 49-52
- [10] Palov • , D., & Rã zã zov • , L. (2010). Experience with the Distance Learning Bachelor Study in the Field of Finance, Banking and Investment. *International Journal Of Emerging Technologies In Learning*, 27-31. doi:10.3991/ijet.v5s2.1223
- [11] Hvorecky, J., Burcik, V., Zary, I. (2007). MBA in Marketing via a World-Wide Virtual University. Proceedings of the ICETA Conference, 2007 Kosice, Slovakia: Elfa, s.r.o. 253-258
- [12] Hvorecky, J. (2013). An Integral Approach to Online Education: An Example. *Proceedings Of The International Conference On E-Learning*, pp. 139-148.
- [13] Borik, M. (2015) Podpora vã uã u medicã y prostrednã tvom digitãlneho vzdelã ania na Jeseniovej lekã skej fakulte Univerzity Komenskã o v Martine (Support of medical education via digital means at the Jesenius Medical Faculty of the Comenius University in Martin), SME, October 27, 2015, p.11
- [14] Dusinsky, R. (2014) Poznatky z vyuky v Moodle • EB14 (Experience from Moodle Teaching) Unpublished survey, Faculty of Natural Sciences, Bratislava, Slovakia

Kontakt

Mgr. Katarína Pišútová, MA, EdD, Centrum informačných technológií, Univerzita Komenského, Šafárikovo námestie 6, 811 03 Bratislava, tel: 948 311 092, E-mail: katarina.pisutova@rec.uniba.sk

Recenzent: *(doplní redakčná rada)*

Maximálny rozsah celého textu 6 strán. Kvalitu obrázkov odporúčame v 300 dpi.